

Poruka subotne škole

Saveti za hrišćanski život IV/2011

— IV tromesečje —

1. oktobar 2011.

1. BIBLIJA, NJEN NASTANAK

Biblija je knjiga koja se razlikuje od svih drugih knjiga. Pisalo ju je četrdeset autora, u periodu od hiljadu šest stotina godina, između 1500. godine pre Hrista i 100. posle Hrista. Ti pisci poticali su iz različitih sredina: carevi, državnici, pastiri i ribari, između ostalih. Neki su bili visoko obrazovani kao Mojsije i Pavle, a neki sa mnogo skromnijim znanjem kao što su Amos i Petar; međutim, svi su imali jednu istaknutu osobinu: misli koje su izražavali svojim rečima bile su misli koje su im dolazile od Boga. Nazivamo ih *nadahnućem*. Biblija je »nadahnuta knjiga« a nadahnuće je proces kojim je Bog svoje misli prenosio izabranim glasnogovornicima, dozvoljavajući im pri tom da te misli izraze svojim rečima.

Naravno, bilo bi sjajno da originalni rukopisi koje su pisali proroci i apostoli postoje i danas. Nažalost, oni nisu opstali. Međutim, mi raspoložemo kopijama originalnih rukopisa, kojih ima na hiljade. Zapravo, nijedna drevna knjiga nije do te mere potvrđena dokazima u vidu rukopisa kao što je to Biblija. Stručnjaci kažu da postoji skoro 5.400 grčkih rukopisa Novog zaveta koji su u skladu sa originalnim tekstom i više od 19.000 rukopisa ili prevoda na druge jezike. Mnogi od tih novozavetnih rukopisa nisu kompletni, međutim kada se međusobno uporede ili ako se postojeći delovi spoje, moguće je rekonstruisati čitav Novi zavet.

Trideset devet knjiga Starog zaveta pisano je na hebrejskom jeziku a dvadeset sedam knjiga Novog zaveta na narodnom grčkom jeziku, poznatom kao *koine*. Tako su hebrejski i grčki označeni kao originalni biblijski jezici.

Sve do sredine XIX veka, većina najstarijih poznatih biblijskih rukopisa poticala je iz IV ili kasnijih vekova posle Hrista. Među najpoznatijim ranim manuskriptima bio je Kodeks Vatikanus (*Codex Vaticanus*). Ime je dobio po tome što pripada Vatikanskoj biblioteci u Rimu, a ne zbog toga što odražava određeno doktrinarno gledište. Njegov nastanak vezuje se za 325. godinu. On sadrži veći deo Biblije sa izuzetkom nekoliko knjiga Novog zaveta. Kodeks Aleksandrinus (*Codex Alexandrinus*) potiče s kraja IV i početka V veka – negde oko 425. godine ili ranije – i sadrži skoro ceo Novi zavet. Kodeks Efremi (*Codex Ephraemi*) bio je napisan oko 450. godine i sadrži celu Bibliju, premda se danas može čitati samo pod infracrvenim zracima. Isto tako, tu je i veliki broj kasnijih rukopisa Novog zaveta iz V i VI veka.

Trebalo bi, takođe, imati na umu da i broj i kvalitet rukopisa Novog zaveta daleko premašuje sačuvane rukopise bilo koje druge drevne knjige. Prema stručnjacima koji se bave rukopisima i njihovim prenošenjem, zna se za samo osam manuskripata kad je reč o spisima grčkog istoričara Herodota i dva rukopisa čuvenih *Anala* od rimskog pisca Tacita. Kaže se da je najraniji manuskript *Galskih ratova* Julija Cezara nastao oko devet stotina, pa skoro i hiljadu godina nakon što je to delo prvobitno bilo napisano. A ipak, niko ne ispituje njegovu verodostojnost. Najstariji poznati manuskript Homerove velike epske poeme *Ilijade* napisan je četiri stotine godina posle njenog nastanka.

S druge strane, prve kopije najranijih sačuvanih rukopisa ili delova Novog zaveta nastale su stotinak godina nakon njihovog objavljivanja, a neke i ranije. Nepobitna činjenica je da su manuskripti kao dokazni materijal za Novi zavet stariji, opsežniji i jači u odnosu na bilo koju drugu knjigu koja je do nas stigla iz daleke prošlosti.

Sredinom 19. veka dogodila su se veoma važna otkrića drevnih biblijskih rukopisa koja su nastavila da smanjuju jaz između tadašnjih najstarijih poznatih prepisa Biblije i originalnih rukopisa apostola koji nisu opstali. Između ostalih to su: 1. Kodeks Sinaitikus

(Codex Sinaiticus), koji predstavlja prepis Biblije na grčkom jeziku koji potiče iz sredine IV veka i pisan je u periodu između 330. i 350. godine i smatra se jednim od najvrednijih rukopisa za tekstualnu kritiku grčkog Novog zaveta; 2. Papirusi Čestera Bitija, dobro očuvani fragmenti papirusa u zemljanim posudama pronađeni na starom groblju blizu reke Nila, sedamdesetak kilometara od Kaira, čije je otkriće proglašeno najsenzacionalnijim otkrićem rukopisa na papirusu pisanim na grčkom jeziku. Oni sadrže delove sva četiri Jevanđelja i knjigu Dela apostolska, deset Pavlovih poslanica i delove Otkrivenja, kao i velike delove Starog zaveta. Manuskripti koji sadrže Pavlove poslanice potiču iz perioda oko 200. godine; 3. Fragment Džona Rajlanda, najstariji od svih poznatih rukopisa, otkriven u Egiptu 1936. godine. On predstavlja mali fragment papirusa koji sadrži nekoliko stihova iz Jovanovog jevanđelja i bio je korišćen za umotavanje egipatskih mumija. Vreme njegovog nastanka procenjuje se na početak II veka.

Sva ova otkrića potvrdila su verovanje hrišćana da je pre svega Novi zavet koji danas imamo u svojim rukama, nasuprot kritičarima koji su tvrdili da je biblijski tekst "toliko iskvaren da to ne možemo ni da zamislamo", verodostojan i da su razlike između originala i savremenih prevoda Biblije marginalne ili nepostojeće i da ne menjaju suštinsko značenje teksta. Verujem da uopšte i nije bilo slučajno to što se era najznačajnijih otkrića drevnih biblijskih rukopisa poklopila sa vrhuncem kritičkih napada na Bibliju i rukopise na kojima su se savremeni prevodi temeljili jer je Bog vekovima čuvao dokaze verodostojnosti biblijskog teksta. O pouzdanosti Starog zaveta kakvog danas imamo u svojim Biblijama, nešto više biće rečeno sledeći put.

8. oktobar 2011.

2. POUZDANOST STAROG ZAVETA

Tokom protekle subote mogli smo da vidimo da je tekst Novog zaveta koji se danas nalazi u Biblijama potpuno pouzdan i da

u suštini odgovara prvobitno napisanom tekstu. Međutim, šta je sa Starim zavetom koji je mnogo stariji?

Pre otkrića svitaka sa Mrtvog mora, bilo je veoma malo materijala kojim se mogla dokazati pouzdanost Starog zaveta. Prva hebrejska Biblija bila je odštampana 1526. godine, i to je bio tekst preuzet iz rukopisa koji potiče iz 916. godine, više od hiljadu pet stotina godina nakon što je napisana poslednja knjiga Starog zaveta. Godinama su izgledi za potvrdu starozavetnog teksta bili sasvim neznatni. Čak su i pojedini poznati stručnjaci kao ser Frederik Kenjon izražavali sumnju da će se ikada pronaći hebrejski rukopis koji bi potvrdio verodostojnost Starog zaveta na način na koji je bio potvrđen Novi zavet. Osećao je da nije postojala mogućnost da se ikada pronađu hebrejski rukopisi stariji od teksta koji je poslužio kao osnova za prvi štampani tekst hebrejske Biblije. Izgledalo je kao da su kritičari u pravu.

Međutim sve se to dramatično promenilo 1947. godine, kada je jedan dečak, pastir, bacio kamen u pećinu koja se nalazila na ogoleloj padini brda uz obalu Mrtvog Mora, i tom prilikom začuo zvuk polomljene grnčarije. Svici sa Mrtvog mora upravo su bili otkriveni. Ova priča je ispričana i prepričavana stotinama puta u poslednjih šezdeset godina i bez sumnje će se još dugo ponavljati. Zvuk polomljene grnčarije poticao je od razbijenih zemljanih ćupova u kojima su već 2000 godina bili skriveni svici.

Bilo je tu na stotine komada polomljene grnčarije i još više fragmenata svitaka, kako je istraživanje narednih nekoliko godina to potvrđivalo zapanjenom svetu. Eksperti su strpljivo spojili najmanje četrdeset posuda iz prve pećine i identifikovali nekih dve stotine različitih svitaka kao i hiljade fragmenata ostalih svitaka. Pronađeni materijal bio je biblijske i nebiblijske sadržine, i mnogo je značio stručnjacima svih vera i disciplina. Profesor Olbrajt, koji je krenuo sa ispitivanjem svitaka odmah nakon što su pronađeni kaže da su »ti rukopisi najveće otkriće modernog doba«.

Napokon je u blizini pronađeno jedanaest pećina sa starim rukopisima a i još neke na drugim, susednim lokacijama. U jednoj pećini nađeno je oko trideset pet hiljada fragmenata svitaka. Stručnjaci muzeja Rokfeler u Jerusalimu, gde se svici danas čuvaju, smatraju da će im trebati decenije da spoje sve delove i tako otkriju sve tajne dav-

no izgubljenih svitaka sa Mrtvog mora. Oni koji su proučavali lokaciju i same svitke veruju da je to bila biblioteka Esena, stare jevrejske zajednice iz Kumrana, koju su sakrili u pećinama za vreme jevrejske bune protiv rimskog okupatora Palestine od 66. do 70. godine, kako bi je zaštitili od osvetoljubive rimske vojske.

Same posude su vredan dokaz starosti sadržanih svitaka, jer su sve, prema arheološkim istraživanjima, bile napravljene za vreme rimske okupacije, pre uništenja Jerusalima 70. godine. Postoje dokazi da su mnoge svitke, možda najviše od onih koji su ovde prvobitno bili skriveni, odnela nepoznata lica pre njihovog otkrića 1947. godine. Stručnjaci svedoče da »Svici sa Mrtvog mora predstavljaju najvažniji tekstualni dokaz otkriven u savremeno doba, koji bespogovorno svedoči o verodostojnosti starozavetnog teksta«.

15. oktobar 2011.

3. POUZDANOST STAROG ZAVETA II

Pronalaskom Svitaka sa Mrtvog mora, otkrivena je i popisana sadržina na hiljade fragmenata koji su, koliko je to bilo moguće, spojeni u odgovarajuće celine. Imamo tu delove iz svih knjiga Starog zaveta, izuzev Jestire i Nemije. Nijedno dotadašnje otkriće nije bilo toliko značajno. Većina rukopisa iz pećina kraj Mrtvog mora hiljadu godina je starija od najranijih jevrejskih rukopisa koji su bili poznati pre njih.

Možda je najpoznatiji među svim tim svicima bio Isaijin svitak iz pećine broj jedan. On je savršeno očuvan i sadrži celu Isaijinu knjigu. Tu je svih šezdeset šest poglavlja koje je prorok napisao oko 700. godine pre Hrista, ispisanih krasnopisom prepisivača. Arheolog i biblijski naučnik Zigfrid Horn o tom kaže sledeće:

»Tekst dokazuje da je vreme nastanka ove kopije najverovatnije II ili I vek pre Hrista i da u knjizi proroka Isaije ne postoje greške... Sva-ko ko je radio na ovom svitku bio je iskreno zadivljen nepogrešivom činjenicom da taj dve hiljade godina star biblijski rukopis sadrži tekst koji u potpunosti odgovara današnjem tekstu.«

On, takođe, citira sedam međunarodno priznatih stručnjaka koji su smesta bili impresionirani neverovatnom sličnošću Isaijinog teksta u svicima i današnjim Biblijama, među kojima su Milar Barouz, Vilijam F. Olbrajt, i Džon Brajt, kao i svi profesori vodećih univerzитета i biblijski stručnjaci. Milar Barouz, specijalista za Isaijin tekst kaže: »Sa izuzetkom... relativno neznatnih omaški... cela knjiga je ovde, i u suštini se potpuno podudara sa masoretkim tekstom« (masoretski tekst je bio do tada najstariji poznati hebrejski tekst Starog zaveta). Učenjaci koji su izučavali Isaijin svitak slično zaključuju.

Kako je bilo moguće odrediti tačan datum tih dokumenata? Nekoliko je odgovora na ovo pitanje:

Pismo ili rukopis je važan trag, naročito onima koji izučavaju stara pisma;

Grnčarija u kojoj su se nalazili rukopisi, ako ih je bilo, i lanena tkanina u koju su bili umotani i čuvani, takođe mogu da pomognu oko određivanja datuma;

U poređivanje sa drugim rukopisima iz tog vremena, i
Metoda ugljenika C14.

Nedavno je usavršena poslednja tehnika koja se primenjuje prilikom izučavanja svitaka sa Mrtvog mora. Autor Dejvid Maršal je ispravno naziva »naučnim dokazom«, pošto se odnosi na otkrivanje i merenje radiokarbonskog sadržaja predmeta kojima treba da se odredi datum nastanka. Materijalu starom dve hiljade godina ovim postupkom može se odrediti datum nastanka »sa velikom verovatnoćom«.

Lanena tkanina u koju su bili umotani mnogi svici sa Mrtvog mora takođe je podvrgnuta C14 metodi i Maršal podnosi sledeći izveštaj: »Ogromna većina svitaka potiče iz III veka pre Hrista, nešto malo iz I veka i svega nekoliko iz II veka (što se podudara sa okupacijom te oblasti za vreme drugog judejskog ustanka).«

Ostali stari rukopisi, takođe, potvrđuju verodostojnost Starog zaveta, a mnogi od njih, takođe, potiču iz pećina kod Mrtvog mora. Van svake sumnje je da većina svitaka sa Mrtvog mora potiče iz vekova pre Hrista i da je zato sam Hristos, kada je navodio proroka Isaiju, koristio verziju koja se, po svemu sudeći, podudara sa knjigom proroka Isaije koju danas nalazimo u svojim Biblijama.

22. oktobar 2011.

4. KANON SVETOG PISMA

Za hrišćane je Biblija sveta knjiga. Zapravo, to je biblioteka ili zbirka knjiga.

Biblija je, najblaže rečeno, neobična knjiga. Mojsije, prvi od četrdeset pisaca biblijskih knjiga, živeo je stotinama godina pre Jovana, koji je bio poslednji. Biblijski pisci imali su veoma različite životne puteve i različite nivoe obrazovanja, od najvišeg do najnižeg. Veoma su se razlikovali i kao ličnosti. Među njima je bilo stočara, pastira, vojnika i ribara, ali i careva, zakonodavaca, državnika, dvojana, sveštenika i lekara.

Njihovi književni stilovi takođe se razlikuju. Neki su pisali zakon, a neki istoriju, lirsku prozu ili lirsku poeziju; neki su pisali u parabola i alegorijama; neki biografije ili lične memoare i dnevnike; neki su zapisivali proročanstva, a neki drugi, sasvim jednostavno, ličnu prepisku. Uzimajući u obzir ovu veliku raznolikost, kako je procenjeno da su ovih 66 knjiga dovoljno "drugačije" ili "svete" da bi bile uključene u ono što se naziva "kanon" Biblije? Prvo, treba shvatiti da Bibliju nije sastavio pojedinac ili grupa ljudi. Biblija je rasla.

Knjige Starog zaveta

Stari zavet se obično deli na četiri celine: Petoknjižje (knjige Mojsijeve), istorijske knjige (od Knjige Isusa Navina do Knjige o Jestiri), pet knjiga poezije i etičkih principa (od Knjige o Jovu do Pesme nad pesmama) i knjige proroka (od Knjige proroka Isaije do Knjige proroka Malahije).

Posao formiranja onoga što nazivamo Starim zavetom započeo je, zahvaljujući Jezdri i Velikoj sinagogi, pre 450. godine p.n.e. Većina stručnjaka danas smatra da je do Hristovog vremena Stari zavet postojao u obliku koji smo opisali.

Nakon pada Jerusalima 70. godine, vodila se značajna rasprava oko kanona Pisma. Rabin Johanan ben Zakaj dobio je pismenu dozvolu rimskih vlasti da sazove Jamnijski sabor da bi se raspravilo

pitanje kanona Pisma. Međutim, debata na tom veću bila je usme-rena na četiri knjige koje su smatrane “marginalnim”: Priče Solomu-nove, Knjigu propovednika, Pesmu nad pesmama i Knjigu o Jestiri. Kada su razmotreni razlozi za i protiv ove četiri knjige, odlučeno je da se uključe u kanon. Zapravo, oni su malo toga mogli da urade, “knjige koje su odlučili da priznaju kao kanonske već su bile opšte prihvaćene, mada su se postavljala pitanja u vezi njih. Knjige koje su odbili da priznaju nikada nisu bile uključene u kanon. Oni nisu izbacili iz kanona nijednu knjigu koja je ranije bila priznata.”

Knjige Starog zaveta nisu na neku svetu listu – kanon – uvrštene autoritetom Jamnijskog sabora; one su već bile prepoznate kao Bo-gom nadahnute, autoritativne, a bile su to, u najvećem broju slu-čajeva, tokom više vekova.

Hristov savremenik, Filon Aleksandrijski, prihvatio je staro-zavetni kanon u onom obliku u kojem postoji i danas, kao i Josif Fla-vije iz prvog veka. Najstariju listu starozavetnih knjiga za koju znamo sastavio je Melito, episkop iz Sarda, oko 170. godine, a sačuvao ju je Jevsevije u četvrtom tomu svoje Crkvene istorije.

29. oktobar 2011.

5. BIBLIJA I KANON NOVOG ZAVETA

Postoje tri kategorije novozavetnih knjiga: pripovedačke knjige (četiri jevanđelja i Dela apostolska), poslanice i apokaliptična knjiga Otkrivenje.

Mada su novozavetne knjige nastale u vremenskom intervalu od samo pedesetak godina, mnogo više vremena je bilo potrebno da dobiju formu koju imaju danas. Nije pronađen spisak novozavetnih knjiga (nabrojanih po redosledu koji sada postoji) stariji od onog iz 367. godine, koji je dao hrišćanski episkop Atanasije u Uskršnjoj poslanici.

U periodu od dva i po veka između dovršavanja poslednje knjige Novog zaveta i Atanasijevog spiska, vođene su mnoge rasprave oko toga koje knjige bi trebalo ili ne bi trebalo uključiti u kanon. Staroza-

vetni spisi su predstavljali Sveto pismo najranijih hrišćana, a postepeno su neki hrišćanski spisi svrstavani zajedno sa njima, “ne nekim dekretom sabora... nego usaglašenošću vernih; duhovna intuicija Crkve polako je odlučivala koje bi od njenih spisa trebalo smatrati ‘kanonskim’”.

Kako je došlo do “usaglašenosti vernih”? Ko je nadahnuo “duhovnu intuiciju Crkve”?

Biblijski stručnjak dr Kreg Blumberg kaže da je u osnovi rana crkva imala tri kriterijuma. Prvo, knjige su morale da imaju apostolski autoritet – to jest, ili su morali da ih napišu sami apostoli, koji su bili očevici onoga o čemu piše u knjigama, ili sledbenici apostola. U slučaju Marka i Luke, iako nisu bili među 12 apostola, po ranom predanju Marko je bio Petrov pomoćnik, a Luka prijatelj saradnik apostola Pavla. Drugo, postojao je kriterijum saglasnosti sa onim što se zvalo “pravilo vere” – da li je dokument bio saglasan sa osnovnim hrišćanskim predanjem koje je crkva priznavala kao normu. I treće, postojao je kriterijum da li je dokument imao rasprostranjeno prihvatanje i upotrebu u crkvi.

Biblijski stručnjak, profesor F. F. Brus kaže da su ovi rani hrišćani po ovom pitanju delovali po mudrosti koja je viša nego što je njihova sopstvena, ne samo po pitanju onoga što su prihvatili nego i onoga što su odbacili... Ono što je naročito važno da se primeti jeste da kanon Novog zaveta nije utvrđen arbitrarnom odlukom nekog crkvenog sabora. Kada je napokon crkveni sabor – Sinod u Hiponu 393. godine – načinio spisak od dvadeset i sedam knjiga Novog zaveta, to nije učinjeno davanjem autoriteta knjigama koje ga već nisu imale, već je jednostavno konstatovana njihova ranije prepoznata kanoničnost.”

Ukratko, proces kojim su postale prihvaćene knjige Novog zaveta bio je isti proces kojim su postale prihvaćene knjige Starog zaveta. Na ovaj način su ova dva dela – Biblija iz vremena apostola i Biblija koju su napisali apostoli, zajedno postale ono što hrišćani prihvataju kao pisanu Božju reč.

5. novembar 2011.

6. BIBLIJA I NJENO TUMAČENJE

Bog je otkrivao sebe i svoju volju prorocima u vidu posebnih iskaza o istini, a svojim Duhom nadahnjivao je biblijske pisce da božansko otkrivenje zabeleže kao verodostojnu i autoritativnu Božju reč. Duh takođe prosvetljuje um onih koji nastoje da shvate i protumače božansko otkrivenje.

Potreba za takvim tumačenjem ne nastaje usled nedovoljne jasnoće Svetog pisma, nego zbog ograničenosti ljudske prirode nasuprot bezgraničnom Bogu koji se otkriva, i zbog zatamnjenosti ljudskog uma kroz greh. I Stari i Novi zavet daju brojne primere o tome iz istorije i pozivaju na brižljivo i verno tumačenje Biblije; sem toga, neophodnost procesa tumačenja objašnjava se i našom vremenском, prostornom, jezičkom i kulturnom odvojenošću od autografa svetih spisa. Proučavanje osnovnih principa i postupaka za verno i tačno tumačenje Svetog pisma naziva se biblijskom hermeneutikom. Zadatak ove naučne discipline je da dokuči šta su ljudi-pisci Biblije i božanski autor Svetog pisma nameravali da saopšte, a isto tako na koji način da prenesu biblijsku vest savremenom čovečanstvu i kako da je primeni.

Postoje četiri osnovna hermeneutička principa koji proističu iz same Biblije.

Prvi je bio bojni poklič reformacije: „Biblija i samo Biblija“. Taj princip potvrđuje da je jedino Biblija konačno merilo istine, pre i iznad svakog drugog izvora autoriteta, predstavljajući sasvim dovoljan temelj, test i standard za sva dodatna znanja i iskustva.

Drugi princip je sveukupnost Svetog pisma, koji tvrdi da je sve Pismo – Stari i Novi zavet u celini – nadahnuto od Boga, doslovno „ispunjeno Božjim dahom“, i tako potpuno autoritativno. Biblija je neodvojivo jedinstvo božanskog i ljudskog, te stoga, ona u celini, ne samo da sadrži Božju reč nego je isto što i Božja reč.

Treći princip je analogija Svetog pisma, koja ukazuje na osnovno jedinstvo i harmoniju između različitih delova Svetog pisma nadahnutih istim Duhom. Zahvaljujući tom jedinstvu, Biblija je svoj

sopstveni tumač, i sve što Biblija beleži o datom predmetu mora se uzeti u obzir pri izučavanju tog predmeta. Različiti delovi Pisma su u uzajamnom skladu i osvetljavaju jedan drugi. Značenje im je jasno i razgovetno, i treba ih shvatiti u jednostavnom, doslovnom smislu, sem ako nije u pitanju očigledan simbol.

Četvrti opšti princip tvrdi da “duhovne stvari treba duhovno razgledati. To znači da tumač može ispravno shvatiti Pismo jedino putem prosvetljenja Božjim Duhom koji je nadahnuo Sveto pismo. To takođe podrazumeva neophodnost da Duh preobrazi tumačevo srce, kako bi se tumač usrdno molio da razume i bude voljan da verom prihvati i poslušna ono što Pismo kaže – da sa strahopoštovanjem i “drhtanjem” sluša Božju reč.

12. novembar 2011.

7.

Biblijska poruka nije ni skrivena ni nerazgovetna, niti zahteva neki spoljni ezoterični ključ za razotkrivanje svoje tajnovitosti. Sveto pismo je Bogom dano otkrivenje za ceo ljudski rod. Problem tumačenja, dakle, ne leži u Bibliji, nego u čitaocu. Ograničena ljudska bića nisu u stanju da sama od sebe razumeju misao Neograničenog Boga. Prorok Isaija u 55,8.9 iznoseći Božje reči kaže: *Jer misli moje nijesu vaše misli, niti su vaši putovi moji putovi, veli Gospod; Nego koliko su nebesa više od zemlje, toliko su putovi moji viši od vaših putova, i misli moje od vaših misli.* Pored ograničenosti čoveka kao stvorenog bića, greh je potamneo i čak zaslepeo čovekov um (Rim. 1,21; 2,17-23) tako da čovek nije u stanju da sam pravilno tumači Božju reč. Budući da je čoveku teško da razume Bibliju, Bog je u samom Svetom pismu obezbedio ključeve za objašnjenje značenja Pisma, imajući u vidu pogrešno shvatanje istine u to vreme. Pošto je ustao iz mrtvih, Isus je s dva učenika išao putem za Emaus i “kazivaše” im što je za njega u svemu pismu” (Luka 24,27).

Već su u Starom zavetu sveštenici i leviti imali odgovornost da uče narod Božjoj reči (3. Moj. 10,11; ili 5. Moj. 24,8), upućujući ga kako da razlikuje sveto od običnog i nečisto od čistog, i tumačeći zakon Božji u svakom pojedinačnom slučaju. U danima Jezdre i Nemije, leviti "čitahu knjigu, zakon Božji, razgovetno i razlagahu smisao, te se razumijevashe što se čitase (Nemija 8,8). To podrazumeva i prevođenje s jevrejskog na poznati aramejski jezik i objašnjenje značenja svetih spisa jevrejskom narodu, koji se nedavno bio vratio iz vavilonskog ropstva.

Novi zavet jasno svedoči da je tumačenje Svetog pisma zadatak cele Crkve, i da nipošto nije ograničeno na neku elitu biblijskih stručnjaka. U Novom zavetu nalazimo primer Filipa koji tumači 53. poglavlje Knjige proroka Isaije etiopskom evnuhu (Dela 8,30,31). Apostol Pavle savetuje Timotija da pazi da "pravilno upravlja" Božjom rečju. U 2. Korinćanima 2,17 Pavle tvrdi da on nije poput mnogih koji "nečisto propovedaju" reč Božju. Grčka reč ovde upotrebljena bukvalno znači "torbariti" i odnosi se na torbare toga vremena, koji su se tako često služili trikovima da je reč "torbariti" dobila značenje "kvariti". Prisustvo onih koji kvare Reč podrazumeva potrebu za brižljivim tumačenjem.

Neophodnost tumačenja Svetog pisma danas je, sem toga, indikovana priznanjem da smo što se tiče vremena, prostora i kulture udaljeni od biblijskih autografa (to jest originalnih rukopisa pisanih perom ili diktiranih od strane samih biblijskih pisaca).

Prošlo je već skoro 2000 godina od završetka biblijskog kanona, što predstavlja veliki jaz u vremenu. Većina od nas je i geografski udaljena od mesta gde je Biblija pisana. Čak i oni na Bliskom i Srednjem istoku danas žive u kulturi veoma različitoj od one iz biblijskih vremena.

Različiti jezici – biblijski jevrejski, biblijski aramejski, biblijski grčki – iziskuju prevod i tumačenje. Različiti društveni običaji, različite građanske, vojne i političke institucije, različiti ekonomski i tehnološki uslovi, različiti obrasci mišljenja (jevrejski u odnosu na moderni i postmoderni), sve to i još mnogo šta opravdava proces tumačenja.

19. novembar 2011.

8. BIBLIJA I SAMO BIBLIJA

Osnovni princip koji Sveto pismo postavlja glasi da je samo Biblija konačno merilo istine. Klasični tekst koji izražava tu osnovnu premisu je Isaija 8,20: “Zakon i svedočanstvo tražite. Ako li ko ne govori tako, njemu nema zore.” Dve jevrejske reči, zakon i svedočanstvo, ukazuju na dva izvora autoriteta u Isajino vreme, koji danas predstavljaju Pismo: Petoknjžje i svedočanstvo proroka o prethodno otkrivenoj Božjoj volji u Tori. Isus je na sličan način sažeo dva dela Starog zaveta, pozivajući se na “zakon i proroke” (Matej 5,17; 11,13). Novi zavet dodaje autoritativno otkrivenje koje su dali Isus i Njegovi svedoci apostoli (Efescima 2,20; 3,5).

Premoć Svetog pisma

Isaija je opominjao otpali Izrailj što se odvrća od Zakona i Proroka da bi potražio savet od spiritističkih medijuma (Isaija 8,19). U novozavetnom periodu drugi izvori autoriteta pretili su da neovlašćeno prisvoje vrhovni autoritet biblijskog otkrivenja. Jedan od njih bila je tradicija. No, Isus jasno ukazuje da je Sveto pismo veći autoritet od tradicije (Matej 15,3.6).

Pavle takođe naglašeno odbacuje tradiciju i još jedan izvor autoriteta, ljudsku filozofiju, kao konačna merila istine za hrišćanina (Kološanima 2,8). Pavle odbacuje i ljudsko znanje, (Karadžićev prevod kaže “razum”) kao vrhovni autoritet (1. Timotiju 6,20).

Pisci Starog i Novog zaveta ističu da se od pada u Edemu priroda iskarila (1. Mojsijeva 3,17 i Rim. 8.20.21) i više ne odražava savršeno istinu. Priroda, ispravno shvaćena, u skladu je s Božjim pisanim otkrivenjem u Pismu, ali kao ograničeni i isprovaljivani izvor znanja o Bogu i stvarnosti, ona mora biti potčinjena konačnom autoritetu Svetog pisma i tumačena na osnovu Svetog pisma.

Moralne i emocionalne sposobnosti ljudskog roda takođe su se izopačile posle pada u greh; ali čak ni pre pada u greh, ljudski razum i iskustvo nisu mogli biti pouzdano odvojeni od Božje reči, niti su se mogli postaviti iznad nje. Upravo je u toj tački Eva pala – pouzdavši

se u sopstveni razum i osećanja, kao da su oni iznad Božje reči. Najmudriji čovek u istoriji (koji je, na kraju krajeva, propustio da se drži sopstvenih upozorenja), oštroumno primećuje: “Neki se put čini čoveku prav, a kraj mu je put k smrti” (Priče 14,12).

Dovoljnost Svetog pisma

Princip “samo Pismo” podrazumeva dodatni elemenat – dovoljnost Pisma. Biblija stoji sama kao nepogrešivi vođa istine; ona je dovoljna da nas umudri “na spasenje” (2. Timotiju 3,15). Ona je merilo kojim se mogu proveriti svaka doktrina i iskustvo (2. Tim. 3,16.17). Sveto pismo na taj način obezbeđuje okvir, božansku perspektivu, osnovna načela za svaku granu znanja i iskustva. Svako dodatno znanje i iskustvo, ili otkrivenje, mora se zasnivati na svedovoljnom temelju Svetog pisma i ostati mu verno. Tako se potvrđuje borbeni poklič reformacije – “samo Pismo”, Biblija i samo Biblija kao konačno merilo istine. Svi ostali izvori znanja moraju se testirati ovim nepogrešivim standardom. Prikladan ljudski odgovor mora biti potpuno potčinjavanje vrhovnom autoritetu Božje reči (Isaija 66,2).

26. novembar 2011.

9. SVEUKUPNOST SVETOG PISMA

Drugi opšti princip tumačenja Biblije je sveukupnost Svetog pisma. Nije dovoljno tvrditi da Biblija ima premoć. Oni koji su kao Martin Luter tražili poštovanje načela “samo Pismo”, ali su propustili da prihvate Sveto pismo u njegovoj sveukupnosti, završili su sa “kanonom unutar kanona”. Za Lutera je to značilo potcenjivanje Jakovljeve poslanice (kao “slamnate poslanice”) i preziranje drugih delova Pisma (kao prikazivanje puta zakona, ali ne i jevanđelja).

Svedočanstvo koje samo Sveto pismo daje o sebi jasno je dato u 2. Timotiju 3,16.17: “Sve je Pismo od Boga dato i korisno za učenje, za karanje, za popravljavanje, za poučavanje u pravdi, da bude savršen čovek Božji, za svako dobro delo pripravljen”.

Sve Pismo, a ne samo jedan njegov deo, nadahnuto je od Boga. To sigurno podrazumeva ceo Stari zavet, kanonske spise apostolske crkve (Luka 24, 27.32.44.45; Rim. 1,2; 3,2; 2. Pet. 1,21). Ali za Pavla ono uključuje i svete spise Novoga zaveta. Pavlova upotreba reči “pismo” u Prvoj poslanici Timotiju 5,18 upućuje u tom smeru. On uvodi dva citata rečima “Pismo govori”, jedan iz 5. Moj. 25,4 u Starom zavetu, i jedan iz Isusovih reči zabeleženih kod Luke 10,7. Reč “pismo” se tako, istovremeno i sinonimno koristi da uputi i na izveštaje Staroga zaveta i na izveštaje iz Jevanđelja, u tehničkom smislu “nadahnutih, svetih, autoritativnih spisa”.

Brojni odlomci u Jevanđeljima potvrđuju svoju pouzdanost na istom nivou kao i spisi Starog zaveta. Petrova upotreba termina pisma za Pavlove spise potkrepljuje ovaj zaključak (2. Petrova 3,15.16): “Kao što vam i ljubazni naš brat Pavle po danoj mu premudrosti pisa. Kao što govori o ovome i u svima svojim poslanicama, u kojima imaju neke stvari teške razumeti, koje nenaučeni i neutvrđeni izvrću, kao i ostala pisma na svoju pogibao”. Upoređujući Pavlove poslanice sa “ostalim pismima”, Petar hoće da kaže da je Pavlova korespondencija deo Svetog pisma.

Novi zavet je svedočanstvo apostola o Isusu i o tome kako je On ispunio starozavetne simbole i proročanstva. Isus je dvanaestorici apostola obećao da će im poslati Svetog Duha da ih podseti na ono što im je On govorio (Jovan 14,26). Pavle govori o “tajni Hristovoj” koja se “otkri svetim njegovim apostolima i prorocima Duhom svetim” (Efes. 3,4.5). Apostoli zauzimaju jedinstveno neponovljivo mesto u istoriji (Efes. 2,20) kao svedoci neposrednog dodira s Hristovom ljudskom prirodom (2. Pet. 1,16; 1.Jov. 1,1-4). Ovo svakako potvrđuje apostolske spise Petra, Jovana, Mateja. Pavle se takođe naziva apostolom (Rim.1,1; 1. Kor. 1,1; itd.), i beleži da su njegovi spisi nastali pod vođstvom Svetoga Duha te imaju potpuni apostolski autoritet (1. Kor. 7,40; 12,13; Gal. 1,11.12. itd.). Tako Novi zavet otelotvoruje svedočanstvo apostola, bilo neposredno ili posredno kroz spise njihovih bliskih saradnika Marka, Luke, Jakova i Jude.

Celo Sveto pismo, i Stari i Novi zavet, božanskog je porekla. Ono je “od Boga dano”, u izvornom tekstu “Bogom nadahnuto” (2.Tim, 3,16). Ovde imamo sliku božanskog Duha koji silazi na proroka pa

je Pismo proizvod božanskog stvaralačkog daha. Tako je ono u potpunosti autoritativno: korisno za učenje, za ukoravanje, za popravljanje, za poučavanje u pravdi.

3. decembar 2011.

10. ANALOGIJA SVETOG PISMA

Treći opšti osnovni princip tumačenja Biblije može se nazvati “analogija” (ili harmonija) Svetog pisma. Budući da je celo Sveto pismo nadahnuto istim Duhom, i u celini predstavlja Reč Božju, postoji temeljno jedinstvo i saglasje između njegovih raznih delova. Različite delove starozavetnih spisa pisci Novog zaveta smatraju harmoničnim i pridaju im isti božanski autoritet. Novozavetni pisci mogu, dakle, potkrepiti svoje gledište navodeći starozavetne izvore kao podjednako vredne i skladne. Na primer, u Rim. 3,10-18 nalazimo citate iz Propovednika 7,20, Psalama 14,2,3; 5,10; itd. Pismo se smatra neodvojivu, koherentnu celinu. Pisci Novog zaveta preuzimaju glavne starozavetne teme i dalje ih razvijaju.

Oba Zaveta tesno su povezana u tom smislu što se uzajamno objašnjavaju. Isus opisuje kako Stari zavet osvetljava Novi u Jovan 5,39: “Pregledajte pisma, jer vi mislite da imate u njima život večni; i ona svedoče za mene.” Na drugom mestu Isus opisuje kako On osvetljava, čak ispunjava Stari zavet: “Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke: nisam došao da pokvarim, nego da ispunim” (Matej 5,17).

Nijedan od Zaveta ne ukida onaj drugi, mada se kasnije otkrivenje proverava prethodnim, kako je to ilustrovano u primeru Verejaca koji “bijahu plemenitiji od onih što žive u Solunu; oni primiše reč sa svim srcem, i svaki dan istraživahu po pismu je li to tako” (Dela 17,11). Čak je i Isus insistirao da ubeđenje Njegovih učenika ne bi trebalo da bude zasnovano prvenstveno i samo na čulnim pojavama,

već da veruju u Njega i na osnovu svedočanstava starozavetnih spisa (Luka 24,25-27).

Princip “analogija Pisma” ima tri glavna aspekta: a) Sveto pismo je svoj sopstveni tumač; b) Doslednost Svetog pisma i c) Jasnost Svetog pisma. O njima ćemo reći nešto sledeće subote.

10. decembar 2011.

11. GLAVNI ASPEKTI PRINCIPA HARMONIJE (ANALOGIJE) SVETOG PISMA

1. Sveto pismo je svoj sopstveni tumač

Martin Luter je znao da kaže: “Sveto pismo osvetljava samo sebe”. Postoji neko unutrašnje jedinstvo između raznih delova Svetog pisma, jedan deo tumači drugi, a ovaj postaje ključ za razumevanje teksta povezanih s njim.

Isus je primenio taj princip na putu za Emaus kad “počevši od Mojsija i od svih proroka kazivaše im što je za njega u svemu pismu”. (Luka 24,27). Kasnije te večeri, u gornjoj sobi, ukazao je da “sve treba da se svrši što je za mene napisano u zakonu Mojsijevu i u prorocima i u psalmima. Tada im otvori um da razumeju pismo...” (Luka 24,44.45).

Pavle izražava isto načelo u 1. Korinćanima 2,13: “Koje i govorimo ne rečima je naučila čovečija premudrost, nego što uči Duh sveti; i duhovne stvari duhovno radimo.” Taj tekst je preveden različito, ali izvesno je da apostolova primena Pisma pokazuje da je on usvojio pomenuti princip.

U praktičnoj primeni ovog principa da Biblija sama sebe tumači, Isus, na putu za Emaus, pokazuje kako sve ono što Pismo kaže o datom predmetu (u Njegovom slučaju o Mesiji) treba uzeti u obzir prilikom tumačenja tog predmeta (Luka 24,27.44.45). To ne znači da se tekstovi mogu nekritično ređati da bi se nešto dokazalo po svaku cenu, ne obazirući se na kontekst svakog od njih. No, kako Sveto

pismo ima samo jednog božanskog Autora, bitno je sakupiti sve što je napisano o nekom posebnom predmetu kako bi se on mogao sagledati u celini.

2. Doslednost Svetog pisma

Isus je jezgrovito prikazao ovaj aspekt analogije Svetog pisma: “Pismo se ne može pokvariti” (Jovan 10,35). S obzirom da Biblija ima samo jednog božanskog Autora, njeni različiti delovi u skladu su jedan sa drugim. Tako, Pismo ne može ustati protiv Pisma. Sve biblijske doktrine biće saglasne jedna drugoj, a tumačenja pojedinačnih odlomaka biće u saglasnosti sa svim onim što Sveto pismo uči o datom predmetu. Već smo videli kako novozavetni pisci povezuju više citata iz Starog zaveta jer se podjednako i harmonično odnose na predmet koji objašnjavaju.

3. Jasnost Svetog pisma

Princip analogije Svetog pisma takođe podrazumeva aspekt jasnosti Pisma. Za razliku od rimokatoličkog učenja o jasnosti Pisma, po kojoj Hristos i Duh mistično borave u Crkvi te stoga Crkva ima autoritet da daje pravo značenje Pisma, biblijski princip glasi da je Biblija razumljiva i ne iziskuje nikakav ljudski, crkveni magisterij koji bi objavio njeno značenje. Biblijsko svedočanstvo ohrabruje čitaoce da proučavaju Bibliju sami za sebe kako bi shvatili poruku koju im Bog upućuje (npr. 5. Moj. 30,11-14; Jovan 20,30,31; Dela 17,11; itd.).

Ovo podrazumeva da je značenje Svetog pisma jasno i nedvosmisleno te ga marljiv učenik može dokučiti. Isus je to ilustrovao u svom razgovoru sa zakonikom. Pitao ga je: “Šta je napisano u zakonu? Kako čitaš?” (Luka 10,26). Drugim rečima, očekivao je da se Biblija može razumeti. Kad je zakonik citirao 5. Moj. 6,5 i 3. Moj. 19,18, Isus ga je pohvalio zato što je tačno odgovorio (Luka 10,27.28). Mnogo puta u izveštajima Jevandelja Isus ističe to isto: “Zar niste nikad čitali u Pismu...?” (Matej 21,42)

Dosledan stav biblijskih pisaca jeste da Sveto pismo treba shvatiti u njegovom jednostavnom, doslovnom značenju, sem ako nije u pitanju jasna i očigledna slika ili simbol, a možemo da zapazimo

da je sam Isus pravio razliku, a učenici je prepoznavali, između doslovnog i figurativnog jezika (Jovan 16,25.29).

17. decembar 2011.

12. DUHOVNE STVARI DUHOVNO SE RAZGLEDAJU

Četvrti opšti princip tumačenja Biblije tiče se problema objektivnosti. U savremenim hermeneutičkim pristupima Bibliji, često se pretpostavlja da se prvobitna namera biblijskog pisca može utvrditi strogom primenom principa tumačenja i pomagala, bez ikakve natprirodne duhovne pomoći. Tako nehrišćani mogu odrediti značenje Pisma kao i hrišćani ukoliko koriste pomenuta sredstva i tačno primenjuju principe.

Međutim, činjenice Svetog pisma vode u sasvim drugačiji zaključak. Zapazimo naročito 1. Korinćanima 2,11-14: “Jer ko od ljudi zna šta je u čoveku osim duha čovečijega koji živi u njemu? Tako i u Bogu što je niko ne zna osim Duha Božijega... A telesni čovek ne razume šta je od Duha Božijega; jer mu se čini ludost i ne može da razume, jer treba duhovno da se razgleda.”

1. Uloga Svetog Duha

“Duhovne stvari duhovno se razgledaju.” Budući da Biblija u osnovi nije proizvod ljudskog već Božjeg uma otkrivenog preko Duha, nije moguće odvojiti “ono što je značilo” čoveku piscu – proučavanje bez pomoći Svetoga Duha – od “onoga što znači” – primena uz pomoć Duha. I prvobitno značenje i njegova sadašnja primena podrazumevaju “misli Božje”, odnosno u našem prevodu “u Bogu što je”, što se prema Pavlu može valjano razumeti jedino uz pomoć Duha Božjeg.

Ispravno kombinovanje oslanjanja na Duha Božjeg i primene principa i postupaka tumačenja, omogućava pažljivom istraživaču da dođe do pravog razumevanja biblijskog teksta. Činjenica je da svi

koji žele da razumeju Pismo, bilo da se oslanjaju na Duha ili ne, dolaze sa svojim predrasudama i prerazumevanjem. Međutim, oni koji veruju u biblijska obećanja mogu tražiti od Boga da preobrazi njihov um tako da sve više usvajaju i ugrađuju pretpostavke Pisma a ne svoje sopstvene. Duh istine obećan je učenicima i nama: “A kad dođe on, Duh istine, uputiće vas na svaku istinu” (Jovan 16,13). Ovde valja zapaziti množinu “vas”; Duh usmerava tumače sve zajedno ka zajednici crkvenog tela (Dela 2,42; 4,32; itd.), gde se mogu okoristiti razmenjivanjem misli s drugim vernicima i ispraviti svoja gledišta.

Tumači moraju odlučiti da će njihovo prerazumevanje proisticati jedino iz Biblije i biti pod njenom kontrolom, da će biti stalno otvoreni za izmene i proširivanje na osnovu Svetog pisma. Moraju svesno odbaciti sve spoljne ključeve ili sisteme koji bi se Pismu nametali izvana. Oni moraju tražiti od Duha koji je nadahnuo Reč da prosvetli, oblikuje i menja njihovo prerazumevanje u skladu sa Rečju, i da sačuva njihovo razumevanje kako bi ostalo verno Reči.

2. Duhovni život tumača

“Duhovne stvari duhovno se razgledaju” podrazumeva da je Duh potreban ne samo da pomogne pri razumevanju nego i u razvoju duhovnosti tumača. Duh ne samo što prosvetljuje um nego mora i da preobrazi tumačevo srce. Tumač treba da usvoji pristup koji iziskuje Pismo, stav pristanka ili voljnosti da se sledi ono što kaže Biblija, ukoliko želi da shvati značenje Svetog pisma: “Ko hoće njegovu volju tvoriti, razumeće je li ova nauka od Boga ili ja sam od sebe govorim” (Jovan 7,17).

Po Davidovom primeru, neophodno je upućivati istrajnu, usrdnu molitvu za razumevanje: “Pokaži mi, Gospode, put naredaba tvojih, da ga se držim do kraja” (Psalam 119,33). Neophodno je verom prihvatiti ono što kažu proroci.

Božjoj reči mora se pristupati sa strahopoštovanjem. Možda je najbolji sažeti prikaz tumačevog primerenog stava u odnosu na Pismo zabeležio Isaija; “Ali na koga ću pogledati? na nevoljnoga i na onoga ko je skrušena duha i ko drkće od moje reči” (Isaija 66,2).

13. BIBLIJA I ARHEOLOGIJA

Značaj arheologije

Od vremena Napoleonovog pohoda na Egipat (1798) započelo je arheološko istraživanje Bliskog Istoka, koje je u mnogo čemu imalo uticaja na istraživanje Biblije. Dvadeseti vek je doneo ogromnu ekspanziju svih naučnih disciplina, a posebno arheologije Bliskog Istoka, koja je pred tumače Biblije postavila brojna pitanja o odnosu arheologije i Biblije. Nakon svih kontroverzi o ulozi arheologije u razumevanju Biblije, mogu se istaći sledeći opšteprihvaćeni naučni zaključci:

Arheologija nam daje opšte zaleđe biblijske istorije. Mnogi biblijski izveštaji rasvetljeni su tek nakon arheoloških pronalazaka.

Pločice sa starim zakonicima nađene u mestu Nuzi –između ostalog – objašnjavaju za nas neobičan Sarin postupak davanja svoje sluškinje zakonitom mužu (1. Mojs. 16,1-4). Ovo je bilo jedno od mogućih pravnih rešenja za nerotkinju, koja bi imala određenu pravnu zaštitu ukoliko bi njena sluškinja rodila dete mužu gospodarice.

Biblija, kao što smo već rekli, događajima pristupa selektivno i ne daje potpuni opis, jer bi za tako nešto trebala cela biblioteka, nego prikazuje samo ono što ona smatra važnim. Arheologija nam pomaže da vidimo kompletniju sliku. Na primer, zahvaljujući arheologiji saznali smo da je kralj Omri, koga Biblija opisuje u svega šest stihova, bio poznat Asircima i da je osvojio Moav. Otkrivamo da je kralj Ahav poslao znatne vojne snage protiv Asiraca u bici na Karkaru (853/2 p.n.e.).

Arheologija nam pomaže da razumemo mnoga teška mesta u Bibliji, posebno kada se radi o nekoj nepoznatoj reči. Upravo u ovom smislu savremeni biblijski arheolozi drže da je njihov zadatak da osvetle biblijski tekst i sadržaj.

Biblijska arheologija je učinila mnogo da se isprave pogrešni zaključci o Bibliji koje su imali naučnici prošlog veka smatrajući Bibliju čisto mitološkom knjigom. Arheologija je potvrdila istoriju Bib-

lije (što ne znači da je potvrđen svaki opisani biblijski događaj), što je u biblijskoj hermeneutici zauvek uklonilo potrebu za alegorizacijom hronika.

S ovim navedenim zaključcima postaje jasno da je arheologija nezamenljivo pomagalo u tumačenju svih biblijskih spisa, a posebno hronika. Ona je veoma vredna i u biblijskoj apologetici, a ne sme se zloupotrebiti u senzacionalističke svrhe dokazivanja činjenica koje ostaju u području vere.

Imajući u vidu sve ovo, zaista je šteta da u našoj knjižari već dugo vremena malo ko kupuje i poklanja knjigu kao što je Arheologija i Biblija i da se knjiga kao što je ova mora naći na specijalnom popustu da bi se za nju uopšte neko i zainteresovao. Dok ovakva sredstva stoje beskorisna na našim policama i u našim skladištima, neki ljudi nikada neće imati priliku da se zapitaju odakle im kritički pogled na Bibliju i istoriju koju ona opisuje, kada postoje ovakvi dokazi i obilje činjenica u prilog njenoj verodostojnosti.

31. decembar 2011.

14. BIBLIJA I DANAS IMA MOĆ

Danas mnogi ljudi zastupaju pogrešnu ideju da je Biblija zastarela. Ona je možda odgovarala njihovim dedovima i ljudima koji su živeli u »neprosvećenju« prošlosti, misle takvi, ali današnjem svetu ona nema šta da poruči. Nakon istraživanja, međutim, ispostavlja se da je istina nešto drugačija. Biblija i te kako ima šta da kaže ovom svetu. Ona govori kakav je on, a ne samo kakav je bio i kakav će biti. Život je stvaran i važan – i svi smo mi u njemu. I Biblija oslikava život kakav on zaista jeste.

Biblija ima mnogo toga da kaže o životu. Život je kao izmaglica, kaže Biblija, traje kratko a zatim nestaje (vidi Jakov 4:14). I šta je šezdeset ili sedamdeset godina u odnosu na vekove i milenijume?

Biblija opisuje život kao »dolinu suza«. Obeshrabrenje, usamljenost i svakakve nesreće padaju u deo većini ljudskih bića. Svako je od nas u nekom trenutku hodao tom dolinom. Probe i iskušenja stoje

nam na putu svaki dan. Kao što je Jov jednom prilikom rekao: »Nego se čovek rađa na nevolju, kao što iskre iz ugljevlja izlijeću u vis« (Jov 5:7). Ne moramo čekati starost da bismo to shvatili. Prijatelji mogu da budu zli i ćudljivi. Stvari se sve vreme ne odigravaju kako smo ih zamislili. Biblija je potpuno u pravu kad govori o obeshrabrenju i klonulosti. I svi iz iskustva znamo da je to istina.

Tako su, vekovima, neprojeni milioni otkrivali da im se Biblija obraća u okolnostima u kojima se nalaze. Ona teši u vreme bolesti i smrti. Ona daje nadu u vreme obeshrabrenja i očaja. Ona vodi u trenucima kada smo zbunjeni. Ona daje snagu u iskušenju. Ona unosi svetlost u tamu i daje samopouzdanje onima sa lošom slikom o sebi – i to je činila otkako su muškarci, žene i mladi bili sposobni da je čitaju sami za sebe. Može li to biti razlog zbog kog je Biblija postala bestseller? Njen značaj za život u tako mnogo aspekata predstavlja moćan argument da je to knjiga kojoj možemo verovati.

Biblija govori o rođenju i umiranju, mladosti i starosti, radosti i tuzi, nadi i očaju, siromaštvu i bogatstvu, bolesti i zdravlju, zarađivanju i gubljenju novca, gordosti i poniznosti, porodici i prijateljima – i neprijateljima takođe, o ljubavi i mržnji, ratu i miru, radu i igri, suzama i smehu, mužu i ženi, roditeljima i deci, o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Ona govori o stvarnim ljudima u stvarnim situacijama, u stvarnom svetu.

Biblija, takođe, govori o Bogu koji je uvek tu. »Kad pođeš preko vode, ja ću biti s tobom... kad pođeš kroz oganj, nećeš izgorjeti« kaže Isaija 43:2, i »neće odstupiti od tebe, niti će te ostaviti« kaže 5. Mojsijeva 31:6,8. Ova obećanja su, takođe, stvarna. Ona sadrže mogućnosti koje životu donose novu dimenziju. Ona su deo života o kome Biblija govori kao stvarnom, mogućem i dostižnom. Veoma je važno da ovo imamo na umu. Ali samo u slučaju ako stvarno verujemo u ono što Biblija kaže.

Biblija ima moć da menja život onih koji je čitaju. Nije potrebno da naš koeficijent inteligencije bude 150 da bismo shvatili da nešto nije u redu sa ljudskim rodnom. To viđamo svakoga dana na televiziji ili u dnevnoj štampi – ubistva, silovanja, nasilne pljačke, zlostavljanja dece, ratovi bandi, terorizam i sve traume koje ove nevolje sa sobom donose ljudima. Zbog čega se tako brzo povećava broj ljudi koji pate

od depresije? Zašto se svake godine događa toliko samoubistava i zašto među mladima taj broj posebno raste? Zašto je toliko zavisnika od droge i onih koji je ilegalno prodaju? Zašto mnogi umetnici i pisci slikaju i pišu o mračnim stvarima? Zašto život izgleda besmislen, prazan i bez značaja mnogima u današnjem svetu?

Odgovor je jednostavan: razlog smo mi – ljudska bića. Mi smo stvarni problem. Nekada je to sused; nekada upravni odbor ili šef; nekada roditelji, nekada žena, muž, deca, tašta/svekrva. Međutim, iako bi malo ko od nas to priznao, najčešće smo to mi sami. Naš prenaglašeni ego i naš neobuzdani lični interes predstavljaju prepreke za ostvarenje dobrih odnosa. A dobri odnosi su samo početak. Uzrok mnogih problema u svetu može se naći u devijantnim i neprihvatljivim ponašanjima i stavovima ljudi.

Biblija je u stanju da reši ovaj osnovni problem ljudskog postojanja. Ona može dosegnuti do njegovog korena i tako uticati na promenu u nama i celom društvu. Ona može da nam kaže ko smo zapravo i da nam pomogne da se promenimo u trenutku kada pomislimo da bi to mogla biti dobra ideja. Biblija često govori o mogućnosti »novorođenja« ili »promene« - da se bude iznova rođen, ovog puta »od Boga« ili »rečju živoga Boga koja ostaje dovek« (1. Petrova 1:23). Bog u Bibliji kaže: »Daću vam novo srce i nov ću duh metnuti u vas« (Jezekilj 36:26).

Ukoliko želimo da našim komšijama pokažemo šta Isus može učiniti za njih, pokažimo im šta je Isus uradio za nas. Ako smo doživeli preobražaj naše prirode, onda će to drugi moći da vide. U svetu punom zla život koji teži ka dobru teško je ne zapaziti. Promenjen život najveći je dokaz snage koju Biblija i danas ima. Neka ovaj dokaz ne ostane sakriven. Neka naša dela, naši međusobni odnosi pokažu jedan novi, drugačiji svet koji dolazi.

Izdaje: Glavni odbor Hrišćanske adventističke crkve

Beograd, Radoslava Grujića 4

Pripremljeno u Odeljenju za Subotnu školu pri Glavnom odboru

Odgovara: Igor Bosnić

Umnoženo u kancelariji izdavača - 2011.

Za internu upotrebu